Σ. Θ.

DE

ANEVRYSMATE,

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

QUAM

FAVENTE TERSANCTA TRIADE,

JUBENTE GRATIOSISSIMA FACULTATE MEDICA INCLUTÆ EBERHARDINÆ,

PRÆSIDE

DN. GEORG. BALTHASARE METZGERO, Med. Doct. Prax. Anatom. & Botan. Prof. Publ. Facult. p. t. DECANO Spectatissimo, Patrono, Præceptore & Hospite suo debitæ observantiæ non intermorituro cultu prosequendo,

Pro LICENTIA

Supremos in Arte nostra Honores & Privilegia Doctoralia legitimè consequendi,

Publicæ Disquisitioni subjicit

M. JEREMIAS CUNRADUS CELLARIUS, TUBINGENSIS.

Ad Diem 28. Februarij. Horis Antemeridianis.

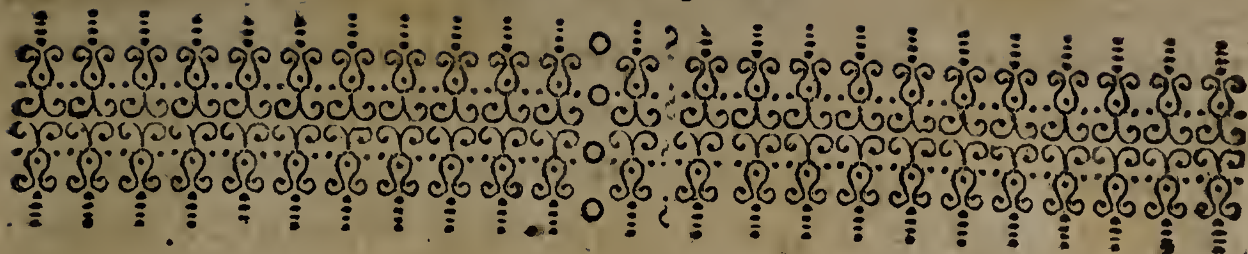
IN AULA NOVA.

TUBINGÆ,

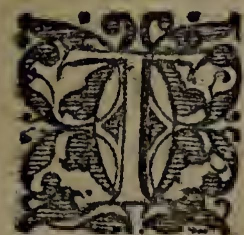
Typis JOACHIMI HEINII,

ANNO M. DC. LXXIX.

6



Σὺν Θεῷ.



Andem ergò, quod felix faustumque esse velit SUPREMI NUMINIS GRATIA *qualitercunque continuato hactenus Studiorum Academicorum cursui ultimam metam præfigit* Inauguralis Disputatio, *cujus hæc esto*

THESIS I.

A*Ffectus* ſcopo noſtro ſelectus Arabibus *Aporyſma*, nobis, ut alia nomina taceamus, *Anevryſma* communiter appellatur, nomine Græco quidem & peregrino, ſed dudum Romanâ donato civitate, de cujus & aliorum origine genuinâ curioſè diſceptant illi, quibus aliàs ætas omnis circa otioſas criticarum ſubtilitatum argutias vertitur. Alii enim ἀπὸ τοῦ Νευροῦ καὶ α στερητικοῦ derivatum Latinè *Enervationem* verterunt; Plures cum *Iohanne Gorræo definit. Medicar. l.* 1. ortum vocabuli apertiore nomenclaturâ ἀπὸ τοῦ ἀνὰ, particulâ præpoſitivâ & ἐυρύνειν, quod dilatare eſt, petere maluerunt, quòd eâdem ratione ex arteriarum dilatatione anevryſma, ut ex venarum varices naſci crederent; vid. *Felic. Plater. tr.* 3. *Prax. de extuber. c.* 3. *Iodoc. Lomm. l.* 2. *Med. Obſerv. circa fin.* Sed hæc cùm magni adeò uſus non ſint, obiter ſaltem tetigiſſe ſufficiat de poſterioris Etymologiæ fundamento plura dicturis infrà, ubi de causa immediata hujus Affectus agendum erit, nunc verò ad ipſam *Definitionem* properantibus.

II. Definimus ergò, pace eorum, qui contrarium ſentiunt,

tiunt, *Anevrysma tumorem præter naturam sanguineum subcutaneum, sensim excrescentem, continuò pulsantem, digitis facilè cedentem, sed illicò sese denuò extendentem, à sanguine arterioso in subentaneas & musculorum cavitates extravasato dependentem.*

III. *Tumorem p. n.* esse Anevrysma nobiscum Veterum ferè omnes, *Galenum de tumor. p. n. c.* 12. ceu ducem secuti, largiuntur, nec, ut aliud sentiamus, *Michaelis Doringÿ* ἀκριβολογία, ut ipse vocat, nos movet, videnda in *Epist. Resp. ad Fabric. Hildan. c.* 3. *Observ. Chir.* 44. Alios nodos *Iulius Cæsar Claudinus Consult. Medic.* 67. extricat. Necessarium enim affectæ partis tumorem extravasata materia suadet, persuadent sensus, qui tamen modò major modò minor occurrit, pro spatij, in quod excidit humor, amplitudine materiæque copia: *Sanguineum* autem tumorem dicimus; nec enim, quod scimus, Authorum, qui veri Anevrysmatis mentionem faciunt, ullus aliam huic à sanguine causam assignat. An autem sanguis hic melancholicus potiùs peccet aut necessarius sit, quàm alius quicunque, asserere non ausimus, utut pro illo *Thomas Bartholinus* non unum effugium quærat proprio *Tractat. de Anevrysm.* consulendus: calidiorem enim, si omninò electio aliqua locum habet, spirituosum & tenuem sanguinem, qualis maximè arteriosus est, ruptioni & eruptioni magis aptum esse, quàm frigidiorem, crassiorem, & ad motum segnem, vel nobis non monentibus judicatu cuivis facile est, ipseque *Galenus* & *Felix Platerus loc. cit.* consentiunt.

IV. Tumorem porrò *subcutaneum* dum innuimus, digitum simul in *locum affectum* seu *subjectum* intendimus: In subcutaneis namque recessibus & musculorum interstitiis extravasatus sanguis latet, hîc restagnat, & tumorem hunc attollit, teste αὐτοψία & judice ratione, ut

mox

mox pluribus circa Cauſam docebitur. In ſpecie autem circà guttur frequentiſſimè fieri ex *Aëtio* plurimi referunt, non rarò tamen etiam in pectore deprehenſum fuit, teſte *Dodonæo Obſerv. Med.* 51. *Iohanne Rhodio cent.* 2. *Obſerv. Med.* 36. in brachiis & genubus *P. Barbette Prax. l.* 2. *c.* 3. juxtà meſenterium in oſtio ventriculi eodem *Dodonæo Authore*, juxtà lienem apud *Iodocum Lommium l. d.* ut & in aliis corporis partibus ad loca arteriarum, Autoribus hinc inde teſtantibus.

V. *Cauſam* vocavimus *ſanguinem arterioſum* in loca dicta *extravaſatum*. Extravaſationem hanc in omni veri Anevryſmatis generatione oppidò neceſſariam eſſe, & ab arteriæ factâ p. n. ſecundùm utramque tunicam apertione dependere, *Galeni* non modò autoritate, omniumque ferè *Græcorum* & *Arabum* conſenſu, ut videre eſt apud *Iohannem Baptiſtam Sylvaticum Tr. de Anevryſ.* ſed & *Recentiorum* multorum applauſu, oculatâ experientiâ, invictis rationibus convicti ſtatuimus, quicquid contrà ſentiant cum *Iohan. Fernelio l.* 7. *de Extern. Corp. affect. c.* 3. *Fabricio Hildano c.* 3. *Obſerv. Chirurg.* 44. *Michaele Doringio l. c. Daniele Sennerto. l.* 5 *Prax. p.* 1. *c.* 43. *Bernhardo Suevo de vulner. inſpection. part.* 2. *c.* 11. *Gregorio Horſtio l.* 4. *part.* 2. *Obſerv. Medic. ſing.* 1. *Lazaro Riverio Prax. Med. l.* 12. *c.* 5. *&c.* Recentiorum plurimi, qui dilatatam ſolùm arteriam & quidem vel ſecundùm utramque tunicam integram, vel ſecundum exteriorem ſolùm, interiore ruptâ, volunt, aut cauſam utramque cum *Robert. Dodonæo Obſ. Med. c.* 51. *Roderico à Fonſeca. l.* 1. *Conſult. Medic.* 60. *Platero l. c. Paulo Barbette Chirurg. l.* 2. *c.* 16. conjungunt, jam ruptam arteriam, jam dilatatam urgentes. Utramque veriùs tunicam ruptam, Tumoremque hunc ab effluxu ſanguinis arterioſi in intercutanea interſtitia oriri perſuadet nobis certiſſima rerum

omnium magiſtra, experientia, dexter Medicinæ noſtræ oculus, quæ levi cutis tumore obductæ ſectione factâ ſanguinem inter cutem & muſculorum interſtitia delituiſſe apertè oſtendit, proſiliitque hinc tantâ ſubinde abundantiâ, ut nullo pacto ampliùs ſiſti in quodam potuerit morte inſecutâ apud *Platerum l. c.* In anevryſmate Neapolitano *Thomas Bartholinus*, ad levem cutis inciſionem non modò ſanguinis ichoroſi ad primum exitum promtioris copiam obviā habuit, ſed & ampliſſimo inter muſculos cubiti pronatores radij, flexores articulorum carpique ſpatio, ſanguinis craſſioris & in grumos propemodùm concreti largiorem quantitatem per totum muſculorum tractum capaci alveo diffuſam, arteriamque ipſam ruptam animadvertit; pariter Hafniæ idem obſervavit, ruptâ arteriâ crurali, grumoſum ſanguinem parenchyma hepatis referentem in ſinubus inter muſculos vaſtos efformatis *c. 3. Epiſt. Medic.* 54. Idem *Iohannes van Horne* in Anevryſmate Venetiis examinato notavit, & quod ſingulare eſt & pauciſſimis viſum, inter ſuræ muſculos, Gemellos Anatomicis dictos, carneum globum coctorum muſculorum parenchymati colore & conſiſtentiâ ſimilem, ex effuſo ſanguine per longam moram ibidem digeſto, exortum vidit, ut pluribus explicat in *Epiſt. Thomæ Bartholini Hiſtoriæ anevryſmatis Neapolitani* annexâ. Clariſſimus *Fehrius* Poliater Suinfurtenſis paria animadvertit in duabus hiſtoriis apud *Thom. Bartholinum. c. 3. Epiſt. Medic.* 53. Plures, quas hinc inde curioſè collegerunt Autores, obſervationes, cùm nec inſtituti noſtri ratio nec pagellarum anguſtia admittat, conſultò omittimus.

VI. Pleniorem adductis obſervationibus fidem fœnerantur invictæ rationes: ſive enim internam ſive externam Anevryſma cauſam agnoſcat (quo de duplici cauſarum

ſarum ordine fuſiùs in ſeqq. viſuri ſumus) concipi non poteſt, imò manifeſtam impoſſibilitatem alit, alterutrâ tunicarum inreriori vulneratâ aut ruptâ, externam alteram tantùm dilatari. In priore caſu aut causâ tale quid non fieri, inductum ab externo lædente vulnus ſatis ſuperque docet, quod externam internamque tunicam, utpote proximâ invicem vicinitate junctas neceſſariò afficit, non inficiantibus his ipſis, quos hîc adverſantes habemus: coaleſcere autem ſtatim exteriorem & pòſt diſtendi, internâ ob craſſiorem ſubſtantiæ conditionem non ita facilè ad priſtinam unionem redeunte, aſſenſum meum, ſcribit *Bartholinus*, nudâ aſſertione non impetrat Hildanus; ſin coaluiſſe demonſtrârit, eodem momento ab impetu irruentis humoris crudam adhuc à vulnere plagam recludi, magnâ veriſimilitudine reponam, *l. c.* Nec aliter internam operari cauſam poſſe indubio nobis argumento eſt ipſa tunicæ utriusque conditio & ordinaria textura: Tenuis externa eſt, venarum reticulo nihil fortior, aranearum telis ſimilis, interna contrà craſſitie ferè quintuplô major, durior inſuper in tranſverſas fibras diſſoluta; quod non modò *Galenus* confitetur 7. περὶ ἐγχειρής. c. 5. ſed & Anatomicorum omnium conſenſus approbat: quî E. cedat hæc tàm facilè, illa reſiſtat? Non ſatis ob ingenij infœlicitatem percipio, verba iterum ſunt ingenioſiſſimi *Bartholini*, quo robore rarioris texturæ tenuisque velaminis contineatur ſanguis arterioſus ebulliens, quem denſiora obſtacula non potuere ſiſtere? Probabile magis eſt, ut in inflaris utribus, quo idem exemplo utitur, ita & hîc, faciliùs exteriorem pelliculam rumpi quàm interiorem, ob majorem continentis quàm contentæ ſub eâ proximè membranæ diſtenſionem; alias inconvenientias & difficultates, quibus adverſa opinio premitur,

tur, nunc non movebimus, pariterque reticebimus speciosas plures rationes, quas urgent undique, commodiùs fortè discursui reservandas, quàm breviculo pagellarum harum compendio diluendas.

VII. Remoratur tamen nos ad ulteriora properantes, quod omnium ferè *Dd.* qui de Tumore nostro scripserunt, ingenia fatigavit, dubium, cur extravasatus sanguis corruptionem aut putredinis labem non concipiat secundùm 6. *Aphor.* 20. cur color à naturali cutis constitutione non variet? Nos operosè huc non trahemus, quam *Bartholinus* ex alieno ore à fibrarum juncturâ & connexione conservationis causam adducit, nec ut *Sylvaticus* & *Platerus* faciunt, sanguinis in arteriam, unde effluxit, retrocessum causabimur; Utramque enim opinionem hanc idem *Bartholinus* jam satis suspectam reddidit *l. c.* nec pro humore melancholico seu atrâ bile, quæ varia pro *Vesalio* idem collegit, subsidia nunc examinabimus. Sed quod nobis vero perquam simile videtur, pace omnium, qui contrà sentiunt, liberè dicemus: conservationem nimirum illam sanguinis temporaneam fortè superstiti adhuc ejus, utut extravasati motui deberi, quam sub continuo partis pulsu, nisi qui sensum manifestissimum in dubium vocare velit, negare nemo potest, fitque hic à novo sanguine continuo per arteriæ hiatum impulso, calido, spirituoso, qui in extravasato etiam ebullitionem excitat, fluidum eundem conservat & imaginem quandam motûs pulsationis fingit. *vid. Hornium de Anevr. Venet.* Notanter autem diximus, conservationem temporaneam: Nec enim perpetuam hanc à sensibili corruptione immunitatem sibi promittere extravasatus hic sanguis potest, sed quamdiu nondum adeò aucto in nimiam molem tumore libero adhuc vigorosus sanguis influxu gaudet: occupatis

au-

autem jam maximam partem intermuſcularibus ſpatiis, ipſoque tumore majus jam incrementum adepto, in exiguâ quantitate influens imparibus ſine dubio viribus opus hoc tentat, ſenſimq; deficiente vigoratione naturalis color in violaceum, vividus in lividum degenerat, tandemque complementum perfectæ corruptionis ſeu putredinis cum ſatellitio ſuo, gangrænâ & ſphacelo, funeſtâ cataſtrophe tragœdiam finiunt, ſubſcribentibus tragicis hinc inde obviis caſibus. Unde circà alteram objectionem admirationem non meretur, ſi ſub extravaſato etiam hoc ſanguine partes ſuum naturalem colorem non exuunt, ut in contuſionibus, &c. uſu venire ſolet; nec enim extravaſatus quocunque modo ſanguis ſenſibilem ſtatim corruptionem experiri neceſſum habet, ſed Naturæ regimine calorisque influxu penitùs deſtitutus; ſecus idem metuendum de eo, qui in futuram nutritionis ſpem in partes carnesque illabitur, aut reſiduus â partium nutritione in vaſa redit. Subinde tamen, quando proximior cuti humor extravaſatus eſt, hanc rubeſcere magis ac tingi, rationi & experientiæ contrarium non eſt.

VIII. Sed ad Cauſas *Mediatas* pergimus; quas inter *proximiores* ſunt arteriarum variæ ſive per ἀναςόμωσιν, ſive διαίρεσιν, ſive διαπήδησιν, ſive διάβρωσιν, p.n. factæ apertiones. *Platerus* primam inter cauſas internas, oſculi arteriarum apertionem, reſerationem ſive ἀναςόμωσιν, potiſſimum accuſat, quâ factâ ſanguini, ut exilire poſſit ſub cutem, via pateſit. *Paulus Barbette* διάβρωσιν, ſeu eroſionem etiam efficacem vidit *prax l.2. c. ult.* §.9. Διαπηδήσεως *Iohannes Baptiſta Sylvaticus l. c. Iulius Cæſar Claudinus Conſult. Medicar.* 67. mentionem faciunt; omnium tamen frequentiſſima inter cauſas externas διαίρεσις ſeu ſectio arteriarum ſine dubio cenſenda, ut ex mox dictis pleniùs patebit.

IX. Inter *remotiores* disponunt ad facilem arteriarum apertionem quamcunque ex rebus *Naturalibus* Temperamentum calidum & humidum molem sanguineam facilè augens, calidum & siccum facilem eidem impetum largiens: Habitus corporis quadratus apud *Dominic. Panarol. Pentec.* 2. *Observ. Medic.* 11. Ætas licet nulla sibi ab externis causis præsertim immunitatem spondere possit, juvenilis tamen ob causas varias periculo magis exposita videtur ex 3. *Aphor.* 29. Sexus virilis præ muliebri timere sibi necessum habet. *Ex Nonnaturalibus* Aer sanguini calcar & effervescentiam addendo efficax est, potissimum vernus 3. *Aphor.* 20. Cibus & Potus sanguinem augens, nimis attenuans, accendens, impetuosiorem reddens, medicamenta similia, & secundùm *Gregor. Horst.* litus crebriores in luis venereæ curatione usitati l. c. nec non relaxantia nimis & aperientia medicamenta, inprimis aloëtica, suspecta fiunt. Motus corporis partiumque nimii, nimia vocis in cantantibus, clamantibus, tubam inflantibus intentio, firma spiritûs retentio in difficulter parturientibus, &c. strenuam operam locant: ita sub lusu pilæ palmariæ juvenis infortunium hoc incurrit apud *Ambrosium Paræum l.* 6. *c.* 28. ex saltu *Platerus l. c.* percussione baculi *Febrius cent.* 3. *epist. apud Bartholin. med.* 53. arteriam disruptam notârunt. Ex concussione equi ferocientis idem expertus alius apud *Iohann. Schenckium l.* 5. *observ. medic. de tumor.* Alius ob motum nimium vomitorium apud *Iohann. Rhodium c.* 1. *observ. medic.* 36. ob sudorem in lue venereâ toties repetitum *Horstius l. d.* ex venere *Rodericus à Fonseca t.* 2. *consult. medic.* 53. nata anevrysmata viderunt. Nec de animi affectibus dubitandum, præcipuè irâ, dum non rarò furiosæ bilis commotioni & sanguinis ebullitioni occasionem præ-

bent.

bent. vid. *Ioseph. Quercetanum diat. polyhist. l.* 1. *per totum* & in specie *c.* 6. Inter *P. N.* plethoram, cacochymiam, evacuationum consuetarum suppressionem numeramus; *Lazarus Riverius* post melancholiā hypochondriacam anevrysma ortum memorat, *c.* 4. *observ. medic* 34. Idem relictum à vulnere in femore *Petrus Forestus l.* 1. *chirurg. observ.* 15. *Thomas Bartholinus c.* 3. *epist. medic.* 54. descripserunt. Omnium tamen, inter externas præsertim causas, efficacissima meritò judicatur infelix Chirurgorum error, dum vel arteriam pro vena, vel etiam cum vena pertusa arteriam subtus latitantem vulnerant, consolidationeque venæ & cutis factâ, vulnere arteriæ aperto relicto, sanguis sub interstitiis cutaneis sensim sensimque colligitur, & in tumorem hunc nostrum assurgit. Errori huic, ut ex mille exemplis pauca libemus, suam debuere originem funestum Neapolitanum anevrysma apud *Bartholin. tract. peculiar.* descriptum, nec non alia apud *eundem cent.* 3. *epist. med.* 53. *seqq.* plura *Gregorius Horstius. l. c Robertus Dodonæus. l. c. Platerus, L. Riverius cent.* 3. *observ. medic.* 43. *observ. communic. à Dionys. Pomaret. observ.* 12. & qui non? suppeditant; consimiles enim casus infœlici proventu tantùm non omnis dies profert, qui copiosas cumulant observationes.

X. Et hæc de tumoris anevrysmatici veri naturâ, subjecto & causis; cæteros enim hoc nomine autoribus hinc inde notos, qui non partes subcutaneas sed arterias ipsas pro subjecto habent, non apertas has aut ruptas secundùm utramque tunicam, sed dilatatas solùm arguunt, non sanguinem extravasatum, sed flatus distendentes, concretos in arteriis humores, carnosam, cartilagineam substantiam, solida alia obturantia offerunt, ceu spurios, loco hoc & consideratione nostrâ indignos

dignos censemus. Illius ergò *Signa* nunc pleniùs prosequemur.

XI. *Diagnostica* itaque quod attinet, cognitu hæc non adeò facilia sunt, quòd non pauca cum aliis tumoribus communia sint, *Galenô* etiam fatente *l. c. de tumor. p. n.* ut vel ipsi subinde Æsculapio imponere possint, reique specimen Medici plures vota in contraria scissi circà anevrysmatis cognitionem egregium reliquere apud *Trincavellium t.* 2. *consult. medic* 16. Juxtà communem tamen consensum & experientiæ fidem *tumor successivè* ad materiæ jugi ex aperto vase motu sensim sensimque in vicina musculorum interstitia expulsæ molem *increscens* primò omnium comparet, sequitur *pulsus continuus* perceptu quidem magis facilis tumore nondum adeò aucto, qui in auctiori plerumque remittit, & bullientis quasi aquæ strepitum tactui & auribus nonnunquam mentitur, non raro etiam sensibus se penitùs ferè subducit circà partes præsertim duriores. Causa secundùm hypothesin nostram è longinquo petenda non venit; cùm enim jugi sub cordis systole motu spirituosum aperta arteria sanguinem in spatia subcutanea continuè expellat, quî non pulsum hunc extravasata licet, fluida tamen, materia continuè etiã sentiat, quî non à sanguinis continuò influentis motu continuè moveatur & ipsa? Ad exigui etiam rivuli ingressum, si fortè quem continuè influentis sanguinis paucitas offendit, in stagnantem aquam quietas undas moveri, quotidianâ experientiâ discimus. Major autem hic motus magisque sensibilis est in tumore minore, minor econtrà & quasi nullus aut ebullientis strepitum aquæ imitans illo majore & aucto: occupatis enim sub hoc tantùm non omnibus musculorum interstitiis liberum ampliùs spatium

tium non invenit humor, ſed ſtrepitum, quem diximus, cùm perfectum pulſum formare nequeat, facit; contrà, ubi magis libera omnia occurrunt. Sed & *digitis compreſſus* tumor *facilè cedit, denuòque his remotis ſurgit*, non quòd fugiens comprimentes digitos ſanguis intra ruptæ arteriæ tunicas redeat, contrà potiſſimos ita opinantes: Naturæ enim, ne plura urgeamus, & arteriarum ſtructuræ & officio contrarius hic motus eſt; ſed quòd in ſubcutanea ſe ſpatia vicina materia abdat, unde digitis reductis ſubitò regreditur: quod tamen iterum ſub minore tumore fœliciùs fieri quàm in majore, experientia confirmat. *Thomas Bartholinus* receſſum etiam materiæ intrà bivium tunicarum à ſe diſſidentium ſecundùm *Galenum* indulget, imò ad venulas etiam vicinas tranſitum probabilem judicat, quod dictu quidem abſonum non eſt; ſubitus tamen materiæ retroceſſus ſtagnationem partis potiſſimæ abundè teſtatur, idemq; hîc fieri, quod compreſſô in tympanitide & aſcite, diſtento à flatibus & aquis abdomine, fieri totâ die notamus.

XII. Quà prognoſtica, voto duriora ſunt verba *Bartholini c. 3. epiſt. med.* 54. Anevryſmatis, ſcribentis, lætum exitum pauci ſpectârunt, adeò ægrè ferunt arteriæ habenas ſibi laxari. Periculum tamen & difficultatem curationis limitant tumoris magnitudo, ætas, rupti vaſis conditio, ſitus, materiæ qualitas. Magnus tumor cauſæ magnitudinem arguens & ſanguinis effluxum impetuoſiorem incurabilis ſine dubio cenſendus, inveteratus periculoſus & tragico utplurimùm eventu funeſtus, qui non rarò per longiorem materiæ reſtagnationem ad gangrænoſam putredinem & ſphacelum ipſum viam ſternit: exempla, re ad incitas has redactâ,

dactâ, felicia, quorum unum prælaudatus *Febrius* recenſet apud *Th. Bartholinum l. c.* rariora ſunt, teſte experientiâ. Rupta majora vaſa ſpem adimunt, ut enim difficiliùs hæc rumpuntur ob majorem tunicarum reſiſtentiam, ita rupta conſolidationem vix ac ne vix quidem admittunt, urgente præſertim perpetuo ſanguinis erumpentis impetu. Internæ ruptiones periculoſiores externis, quòd manum Medicam non admittant, & ſuffocando defectum virium & ſyncopen ſanguine largiter profuſo cauſando præſentem menentur & inferant mortem apud *Rodericum à Fonſeca tom.* 1. *Conſult. Med.* 60. *Petrum de Marchettis Obſervat. Medico Chirurg.* 48. Si nervis aut tendinibus implicitus tumor eſt, ut nec cultro nec manibus acceſſus detur, optimum ſæpè remedium uti nullo remedio, aut tamen in palliativâ curâ acquieſcere debemus ; In collo nullum ſe curatum unquam vidiſſe teſtatur *Paulus Barbette prax. cap.* 3. *l.* 2. Poſt hæc famoſa ſunt capitis, pectoris, ventriculi, meſenterij, lienis, inguinum anevryſmata apud *Dodonæum l. c.* In artubus fœliciùs plerumque progredimur, præſertim ubi cura cum ipſo ſtatim affectu incipit; Nonnunquam tamen hujus etiam curæ ſpes in ſolâ partis abſciſſione conſiſtit. Pars quoque curationis & interitus dependet à ſanguine vel calidiore adeoque ad impetum promtiore, ſeu frigidiore & craſſiore ad motum ſegni, ſecundùm *Thomam Bartholinum l. c. epiſt. medic.*

XIII. *Curatio*, ad quam rectô tandem tramite deducimur, ſecundùm Indicationes varias varia inſtituenda venit. Nimirum tumor ſui ablationem, arteriæ apertio conſtrictionem & conſolidationem, cauſæ ſingulæ ſui remotionem, ſymptomata impeditionem aut mitigationem indicant. Arma ad ſingula pro viribus

cura-

curatoriè & præſervatoriè exequenda *triplex* conſuetum *armamentarium Medicum* ſuggerit.

XIV. Quà igitur *Chirurgica* præſidia, ſi malum hoc ab infelici præſertim arteriæ vulneratione oritur, Medicusque ab initio ſtatim adeſt, levi ſæpè negotio curatur, & ab incremento præſervatur, ſolâ, ubi locum habet, ſtrictiori ligaturâ, quæ foramini vaſis occludendo & ſanguinis coërcendo impetui non raro, in minoribus præcipuè arteriis, ſufficit, ſuppoſitis vel tenui Saturni laminâ, cujus curationis ſpecimen videre eſt apud *P. Barbette l. 2. prax. cap. 3. obſ. 2.* aut, pro noſtratium more, nummô æneô aut argenteô, quod idem olim experimentum apud Ægyptios viſum *P. Alpinus de Med. Ægypt.* laudat, & continuatâ triduum ligaturâ hâc, remediô nullô aliô in ſubſidium vocatô, vulneratas omnes arterias curatas refert. Non nocet etiam, ex monito *I. Cæſaris Claudini & Frid. Deckeri notis ad P. Barbette, l. c.* in corpore præſertim plethorico, ſanguine urgente impetuoſiore, venam ſtatim ad avertenda majora mala, aut revulſionis, ut loquuntur, gratiâ, ſecare, ſcopoque huic *Roderic. à Fonſeca* etiam cucurbitulas ſcarificatas & ſiccas coxæ, dorſo & lumbis in pectoris anevryſmate præcepit. Idem *Claudinus* duo alia maximè convenientia, ut vocat, proponit, unum brachiale ferreum parti, ubi poteſt, applicandum, cujus apparatum *loc. cit.* vide: alterum multiplicatam uſtionem cutaneam ad locum affectum, ut cutis corrugetur. Uſtionem etiam *Hippocrati, Dioſcoridi* & *Alpino* olim celebratam & à ſeculi hujus Chirone *Marco Aurelio Severino* tantùm non omnium oblivione ſepultam quaſi ab orco fœliciter revocatam *Th. Bartholinus* commemorat, nec de eventu ob viſa hinc miracula ab eodem *Severino* in tumoribus

ſcir-

ſcirrhoſis gummatibusque ſyphyliacis diſcutiendis & conſumendis facta deſperat *l. c.* Sed cùm dolorifica ſit, & quod magis ingratâ repetitione indigeat, raro ſine dubio ab ægris acutiſſimos, quos primâ operatione ſenſerunt, dolores abhorrentibus admittitur: in pectoris tamen anevryſmate *Rod. à Fonſeca* veſicatoria coxæ, ſetaceum in ſcroto ob conſenſum pectoris & pudendorum ſecundùm *Hippocratem* ad materiæ revulſionem ſuadet *tom.* 1. *conſult. med.* 60. Spreto tamen igne itur ab aliis ad ferrum & arteriæ ſectionem, quam Practici Antiquiores tantùm non unô ore inculcant omnes, modumque unum *Paulus Aegineta l.* 6. *c.* 37. prolixè deſcribit, hincque *Andr. Paræus* mutuatus eſt *libr.* 6. *chir. cap.* 28. alium *Aëtius* explicat *tetrabibl.* 4. *ſect.* 3. *cap.* 10. ſed nec hæc ex æquo omnibus placet, quòd cum ſanguine animam effluxuram metuant, nec ſine exemplis à *Paræo* & aliis notatis. *Barbette* operationem periculoſam, dolorificam, laborioſam, & ſæpè exiguæ utilitatis habet; conſentit *Sennertus l.* 5. *prax. p.* 1. *c.* 43. nec *Claudinus* omni ex parte approbat *l. c.* Profeciſſe tamen aliquando inſignium Practicorum obſervationes docent; ut cæteros taceamus, vel unicus ſatis periculoſus caſus, quem *Febrius* prælaudatus ad ſiniſtram capitis partem, quà carotidum tranſitus eſt, ſectione curatum memorat in puero annorum 7. in præſens ſufficiat, quod oſſi læſæ arteriæ ſubjecto, unde arctiſſimè comprimi ad conſolidationem potuerit, & tenellæ ætati, ubi tenera & coalitu adhuc facilia omnia ſunt, idem tribuit *l. c. epiſt. med. Thom. Bartholin.* Nimirum anceps remedium certiſſimo vitæ diſcrimini, modò id recto rationis ductu non omnimodè deſtituatur, ſubinde præferendum; nec eadem arteriarum omnium ratio, nec harum ubique

que aut in omnibus apertio aut sectio statim cum vitæ periculo præsentissimo conjuncta est, consule Excellent. Dn. *Præsidis Disp. Chiriatr. de arteriotom.* Naturam ita ipsam ægris Medicorum destitutis ope aliquando succurrisse, loco sponte aperto apud *Riverium observ. à D. Pomaret. commun.* 12. & *Thomas Bartholin. l. c. epist. medic.* 53. abunde videre est. Sæpè tamen, ubi jam dicta non sufficiunt aut superare malum nequeunt, sed superveniens sensim extravasati humoris putredo gangrænam inducit & sphacelum ipsum, ultimum unumq; remedium sphacelatæ partis amputatione superest, enseque ita immedicabile vulnus rescindendum est, ne pars sincera & totum corpus in contagium trahatur. Triste quidem auxilii genus & tantùm non ipsâ morte magis timendum, quod tamen necessitatis subinde casus Medicis invitis obtrudit, nonnunquam ægri per unius jacturam partis totius salutem redemturi sollicitatio exigit, utut sub spe & eventu ancipiti. Administrationis modus apud *Chirurgos* ubique notus.

XV. Non tamen omnis spes curationis in solo igne aut ferro quærenda est sed sua etiam eaque efficacia *Pharmacia* præsidia suppeditat. In principio statim laudem suam merentur fortiter adstringentia, emplastr. ad ruptur. *Augustan. I. Fernelij*, ex cortice ulmi coctum & sapâ exceptum, ceratum è scoriis ferri *Montagnanæ*; prodest etiam fotus decoctionis scoriarum ferri in aceto, nec non aliorum adstringentium cum spongiâ aut spleniis imposita. *Horstius* suum laudat ex farinâ volatili, bolo armena, terr. sigill., pulv. consol. major. & similibus conflatum *l. c.* alii terr. sigill., bol. armen., sanguin. dracon., sperniol. croll. cum laud. op. in emplastri formam redigunt, & cum forti ligatione admovent. Aëtius empl.

de cupresso deprædicat in gutturis anevrysmate discussorium *l.c.* Nec inter postrema censendum, quod *Galenus* 5. *m. m.* 4. *&* 7. *de cur. rat. per sang. miss. c. ult.* à se inventum jactat appositisque experimentis confirmat, ex thure, aloë, pilis leporinis c. album. ovi extructum, quô *Z.Lusitanus* immodicum ex gingivæ arteriâ sanguinis fluorem *l.* 1. *prax. med. admir. observ.* 91. nec non incompescibilem ex jugularibus venis in anginâ acutissimâ sectis fluxum *l.c. observ.* 95. feliciter coërcuit. Plura vide apud *Hildanum l. c. Roder. à Fonsec. l. c. &c.* Quòd si sanguis in tumore contentus spissior jam factus & quasi grumosus videtur, ad imitationem *Hildani c.* 3. *observ.* 44. emplastrum de cicutâ non inutiliter præmittitur, antequàm adstringentia superiora & alia advocentur. Non malè autem monet *Fonseca* circa internum pectoris anevrysma, nisi in principio, & fortè in parvis admodùm arteriis, medicamentis adstringentibus vel repellentibus externis morbum superari non posse, imò abstinendum ab his esse penitus, ne materia intrusa augeat difficultatem respirandi; nec reprimendum tumorem ligaturis, nisi lentè admodum; supra partem autem oxyrrhodinum tepidum apponendum esse. *t.* 1. *consult.* 60. E re ægri etiam est, ubi cacochymia indicat *c. Hildano* & *Horstio* universalem evacuationem instituere fervidiori, impetuosiori, tenuiori sanguini refrigerantibus, incrassantibus, alterantibus aliis necessariis occurrere, nec non defensivis partibus vicinis debitis decenter prospicere.

XVI. Ad curationem *Præservatoriam*, præcipuè malo ab internis causis nato, ne pristinos sanguis mores denuò induat & recidivam faciat, convenit vere & autumno in dispositis venam secare, in cacochymicis evacuantibus, alterantibus aliis tempestivè occurrere.

XVII.

XVII. Cæterùm nec dememinisse hîc oportet methodi, quâ Galli moderni anevrysma à V. S. infœlici relictum vitriolicis blandè erodentibus optimè curant, referente ita *Dn. D. Michaele Ettmüllero MS. Chir. de anevr.* sc. tumorem in flexurâ cubiti aperiunt, arteriamque in superiori brachii parte digito comprimunt, ut post aperturam nihil emittere possit: evacuatô autem sanguine ex tumore, foramini arteriæ globulos magnitudine pisi ex vitriolo Cyprio ad albedinem calcinato paratos imponunt bombace probe involutos, hinc inspergunt vulneri pulverem ex thure & colophonio, replent cavitatem plumaceolis digestivo illitis, & ita convenienter vulnus ligant, plumaceolas superficiales quotidiè renovando, ut è labiis aperti tumoris pus evacuari possit, immotis interim relictis globulo huicque proximè adjacentibus plumaceolis, nisi cadant suapte sponte. Sic fit, ut resolutum successivè vitriolum & liquefactum rodat nonnihil labia arteriæ apertæ, quæ corrosa simul adstringuntur ab eodem, ut successivè renovato quasi arteriæ vulnere per nutrimentum proprium denuò conglutinentur; Si exciderit globulus, nondum sufficienter conglutinatâ arteriâ, novus imponitur, donec scopus habeatur: hinc caro musculorum vicinorum succrescit, & tandem ulcus ex voto consolidatur. Hæc *Autor*.

XVIII. Tandem *Diæta* quoque pro causarum conditione instituenda venit; Vitentur omnia, quæ sanguinem augere, impetum eidem aut calcar addere nôrunt, cibis utatur æger refrigerantibus, incrassantibus; vinum procul abesse jubeat, aut si aliæ id imperant circumstantiæ ὀλιγόφορον sit, substituatur verò decoctum chinæ, lentisci, cichorii; Alvus sit humida, duriorque clysteribus emollientibus, cassiâ, tamarindis, mannâ,

con-

confectione passulatâ, sollicitanda; Exulet Venus, motus corporis nimii declinentur, animi denique pathemata graviora, ira præsertim & similia eliminentur. Sic ubi curationis spes superest, Medici actiones benedicente DEO felix coronabit successus, nec recidiva ipso primo malo tristior metuenda erit.

I.

SIc finem studij monstrat Thesis optime Frater,
Sic Labor assiduus præmia digna capit.
Sic tua provehitur velis felicibus ætas,
Summaque quo tendis gloria littus adest.
Sic Tibi pro meritis læti gratantur Amici,
In quorum vivet semper Amore fides.

Ita
Nobilj & Clarissimo Domino Respondenti Amico certissimo, de obtento felici studiorum fine gratulatur.
Commilitonum BIGA
JOH. PHILIPP CASPAR } Med. Cand.
M. JOH. ADAM OSIANDER } Med. Stud.

II

CUm TIBI cura diu fuerit noctesque diesque
Quo salves ægros Arte Machaonia.
Quo Decus egregium, quo claram quærere famam
Posses, quæ nullo sit peritura die.
Contigit hoc Votis, Thesis hoc probat, ipsaque Praxis
Existat felix inde futura precor.

Ita
Amico Amicus gratulabatur.
JOH. GEORG BECHT, Med. Stud.

FINIS.